

Välkommen till

Värna våra yngsta

Späda barns rätt till hälsa och utveckling

Konferens Folkets hus, Stockholm 13–14 september 2022

Foto: Agneta Tihnert och Maskot bildbyrå AB

Arrangörer:

Linnéuniversitetet

NkaTM

 Socialstyrelsen

Folkhälsomyndigheten

Program tisdagen 13 september

08.00–9.30 **Registrering, kaffe/te och smörgås.**

09.30–9.35 **Välkomna!** Moderator, Karin Klingenstjerna.

09.35–10.00 **Inledning**, Karin Tegmark Wisell, generaldirektör Folkhälsomyndigheten, Beatrice Hopstadius, avdelningschef, Socialstyrelsen.

10.00–10.55 **Ofördelaktiga barndomsupplevelser (ACE): vad är det och vad vet vi om konsekvenserna för individens utveckling och hälsa?** (talare meddelas senare)

Paus

11.00–11.55 **Hur kan små barn och föräldrar som upplevt svåra påfrestningar som exempelvis förlust, krig och flykt stödjas och stärkas?**

Kunskaperna om hur små barn påverkas av svår stress och potentiellt traumatiserande händelser visar att konsekvenser kan uppstå både på kort och lång sikt. En stödjande omsorgsmiljö och specialiserade behandling vid behov kan bidra till läkning och positiv utveckling. Här presenteras kunskapsområdet små barn, stress och trauma, principer för effektiva behandlingsinsatser för barn i ålder 0–6 år, samt preliminära resultat från en svensk studie av effekterna av Child-Parent Psychotherapy (CPP), som är en traumafokuserad, dyadisk behandlingsmetod för små barn.

Anna Norlén, leg psykolog, leg psykoterapeut, verksamhetschef och rektor vid Ericastiftelsen, doktorand Karlstad universitet.

12.00–13.00 **Lunch**

13.00–13.55 **Socialstyrelsens skade- och dödsfallsutredningar – mycket behöver förbättras för att förebygga våld mot barn.**

Socialstyrelsen har utrett 26 fall av dödligt våld eller försök till dödligt våld mot barn och identifierat ett tjugotal brister i samhällets skyddsnät. Här redovisas resultaten av utredningarna. Vidare förs diskussion om hur samhällets olika aktörer bättre kan uppmärksamma barn som riskerar att fara illa till exempel i familjer där föräldrar lider av svår psykisk ohälsa eller långvariga hälsoproblem, har ekonomiska svårigheter eller där föräldrarna är oense i samband med separation. Marie Nyman, och Moa Mannheimer, utredare vid Socialstyrelsen.

Paus

14.00–15.00 **Hur värnar samhället om hälsa, trygghet och stabilitet för de yngsta placerade barnen?**

Barn som föds in i eller tidigt i livet växer upp i omsorgsmiljöer präglade av föräldrars missbruk, psykisk sjukdom eller andra allvarliga och riskfyllda missförhållanden kan enligt lag omhändertaras, placeras i jourhem och sedan vidare i familjehem, ibland med stöd av tvång (LVU). Vad händer när förhållandena förbättras och biologiska föräldrar vill få tillbaka vården om sitt barn? För att skydda barn, värna om stabilitet, kontinuitet och barnets bästa kan en begäran

om flyttningsförbud och vårdnadsöverflyttning göras av socialtjänsten. Vad säger lagen när en LVU-placering överklagas och eventuellt upphör? Hur ser rättsprocessen ut? Vilken dokumentation, vilka iakttagelser och bedömningar behövs från berörda professioner för att säkra de yngsta barnens bästa i rättsprocessen? Vilka kunskaper behöver socialtjänsten för den bedömningen, och vilka kan bistå socialtjänsten med underlag och kompetens i arbetet?

Anna Kaldal, professor i processrätt med inriktning mot barn i rättsliga processer, Juridiska institutionen, Stockholms universitet.

Anna Norlén, leg psykolog, leg psykoterapeut, verksamhetschef och rektor vid Ericastiftelsen, doktorand Karlstad universitet.

15.00–15.30 **Kaffe/te, kaka och mingel**

15.30–17.00 **Valbara seminarier**

Valbara seminarier dag 1

(kompletteras under veckan)

1. Hembesök som ett sätt att öka tillgängligheten i barnhälsovården.

Hur kan utökade hembesök bidra till en jämlik hälsa och att göra BVC mer tillgängligt? Under seminariet presenteras erfarenheter och resultat från arbete med utökade hembesök från Region Skåne, Region Västra Götaland, Region Stockholm, samt Region Örebro.

2. Sammanhållen samverkan kring de yngsta barnen vid psykiskt sjukdom, beroendeproblem, eller när våld har identifierats hos föräldern.

Flera av insatserna som genomfördes med de statsbidrag som fördelades under 2018–2020 inom överenskommelserna för att öka tillgängligheten till barnhälsovård för barn, 0–6 år gamla, utvecklad samverkan och arbetsformer för att stärka stödet runt de yngsta barnen i dessa situationer. Under seminariet presentera erfarenheter från sådana satsningar.

3. Utsatta barn – ett gemensamt samhällsuppdrag. Så kan anmälan om oro till socialtjänsten bidra till att barn får stöd.

Antalet anmälningar om misstanke att barn far illa har ökat de senaste tio åren. . Varför ser det ut som det gör, och vad kan behöva utvecklas? På vilket sätt kan en anmälan om oro bidra till att barn uppmärksammas i ett tidigt skede? Socialstyrelsen kommer att dela med sig av resultat från de arbeten som skett inom myndigheten kopplat till orosanmälningar.

4. Gravida och mödrar med beroendeproblem – konsekvenser för det späda barnet, föräldraskapet och hur MHV, BHV och förskola kan stödja.

Sverige har några få mödra- och barnhälsovårdsverksamheter som ger specialiserat stöd till barn och föräldrar vid beroendeproblem hos mamman under graviditeten. Under seminariet presenteras två sådana regionala verksamheter.

Program onsdagen 14 september

08.30–09.15 **Hur uttrycker små barn psykisk ohälsa? Vad kan professionerna i primärvården, (i socialtjänsten) och förskolan göra för att fler små barn ska få hjälp?**

Hur uttrycker de yngsta barnen psykisk ohälsa? Hur kan vi på ett tidigt stadium upptäcka och hjälpa små barn som inte mår bra? Här ges en beskrivning av små barns egna uttryck för stress och psykisk ohälsa och en inblick i hur professionen kan intervensera tidigt. Teori varvas med beskrivningar från arbetet i den kliniska vardagen.

Katrin Bernstad, specialistpsykolog, barn 0–6 år, leg psykoterapeut och handledare, BUP Region Skåne.

09.20–10.00 **Generationsöverskridande trauma – hur kan de brytas under graviditet och spädbarnstid?**

Svåra erfarenheter såsom trauma, övergrepp, våld och försummelse kan innebära att känslomässig, fysisk eller social smärta överförs från en person till dennes barn. Hur kan samhället arbeta för att bryta sådana generationsöverföringar av trauma redan under graviditeten och spädbarnstiden? Seminariet behandlar perinatal psykoterapi med familier med generationsöverskridade trauma. *(talare meddelas senare)*

10.00–10.30 **Kaffe/te smörgås**

10.30–12.00 **Valbara seminarier**

12.00–13.00 **Lunch**

13.00–13.45 **De 1000 första dagarna – vad kan de nordiska länderna göra tillsammans för att förbättra stödet? Resultat och slutsatser från ett nordiskt samarbete.**

(medverkande meddelas senare).

13.50–14.30 **Nationella satsningar och dess betydelse för arbetet med barn 0–2 år?**

Erfarenheter från uppdragen om Ökad tillgänglighet och delaktighet i barnhälsovården, God och Nära Vård, Stärkt förlossningskedja, arbetet med barn som anhöriga.

Medverkande från bl.a. Sveriges kommuner och regioner (SKR), Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Nationellt kompetens centrum för barn som anhöriga (Nka).

14.30–15.00 **Kaffe/te kaka**

15.00–16.00 **Att möta hela världen– om behovet av interkulturell kompetens.**

I Sverige har ungefär var tredje person utländsk bakgrund. Generellt sett är ohälsan större bland personer med utländsk bakgrund. Hälso- och sjukvården och socialtjänsten behöver bli bättre på att nå alla som har behov av att nyttja välfärdssystemet och skapa tillit till insatserna. Vård och omsorg ur ett interkulturellt perspektiv innebär att vara medveten om vilka specifika förutsätt-

ningar som kan finnas i mötet med patient, brukare eller anhöriga. Presentationen ger grundläggande kunskaper vad interkulturellt perspektiv kan innebära i praktiken samt inspirerar till utveckling av denna i mötet med andra så viktiga aspekt.

Mona Lindqvist är psykologspecialist och fil. dr. vid Transkulturellt Centrum, Stockholms läns landsting.

Valbara seminarium dag 2

(kompletteras under veckan)

1. Samverkan mellan BVC, förskola, socialtjänst och andra aktörer om barn 0–2 år.

Under de första åren i ett barns liv ligger ansvaret för att stödja vårdnadshavarna kring deras barns hälsa och välbefinnande hos barnhälsovården. Då många barn i Sverige börjar i förskolan vid ca 17 månader och vistas mycket tid i förskolan är också den en viktig arena för barns välbefinnande. Både vid oro för ett barn och i hälsofrämjande arbete kan det finnas behov av samverka. Under seminariet presenteras goda exempel på samverkan.

2. Stöd för att främja kommunikation och språkutveckling.

Generellt föräldrastöd till familjer inom barnhälsovården kan stödja kommunikations- och språkutvecklingen bland de yngsta barnen. Ett lyhört föräldraskap, en responsiv kommunikation och gemensam uppmärksamhet stimulerar barnet till att utveckla sin förmåga till kommunikation, språk och ökar barnets ordförråd. Det som främjar barns utveckling generellt har också positiv effekt för barn med behov av förstärkt stöd.

Under seminariet presenteras kunskapsstödet från Socialstyrelsen som handlar om att stödja och stimulera språkutveckling bland de yngsta barnen, 0-2 år.

Presentatörer: Gudrun Lundgren och Rose-Marie Nylander, utredare vid Socialstyrelsen.

3. Systematiska arbetssätt för att tidigt upptäcka barn som far illa.

För att tidigt upptäcka barn som riskerar att fara illa behöver systematiska arbetssätt och rutiner utvecklas inom Barnhälsovården. Under seminariet presenteras resultat från sådana arbeten och på olika former av stöd erbjudits till familjerna.

4. Mödra-spädbarnsbehandling vid psykisk ohälsa hos den nyblivna mamman.

I familjer med barn i åldern 0–2 år där det finns en uttalad psykosocial belastning, oro, nedstämdhet, bristande omsorgsförmåga, eller risk för svårigheter att knyta an och samspela med barnet kan det behövas särskilda insatser för att stödja föräldraförmågan och relationen mellan barn och föräldrar, för att föräldrarna ska kunna bidra till sitt barns utveckling. Under seminariet ges exempel på arbetssätt och erfarenheter från sådana verksamheter.